

บทที่ 4

ดัชนีปริงเฉทในกระบวนการปรับความสอดคล้องของทัศนคติของ ผู้ร่วมสนทนา

กระบวนการปรับความสอดคล้องของทัศนคติของผู้ร่วมสนทนา เป็นองค์ประกอบหนึ่งของปริงเฉท ซึ่งเป็นกระบวนการที่ผู้พูดแสดงความรู้สึก อารมณ์ หรือทัศนคติของตน ต่อถ้อยคำที่กล่าวออกมา ต่อผู้ร่วมสนทนา หรือต่อบริบททางสถานการณ์ในขณะที่มีการกล่าวถ้อย

ลีช (Leech, 1974) ซึ่งศึกษาหน้าที่ในการสื่อความหมายของภาษา กล่าวว่า หน้าที่ประการหนึ่งของภาษา คือ การสื่อความหมายทางอารมณ์ของผู้พูด (affective meaning) เขากล่าวว่า ภาษาสามารถแสดงอารมณ์และทัศนคติของผู้พูดที่มีต่อผู้ฟัง หรือต่อสิ่งที่ผู้พูดกำลังกล่าวถึง

“...language can also reflect the personal feelings of speaker, including his attitude to the listener, or to something he is talking about.”

(Leech, 1974 : 18)

จากการวิเคราะห์หน้าที่ของดัชนีปริงเฉทที่พบในข้อมูล พบว่ามีดัชนีปริงเฉทที่ทำหน้าที่หลักในกระบวนการปรับความสอดคล้องของทัศนคติของผู้ร่วมสนทนา 8 ดัชนี ซึ่งสามารถแยกเป็นหน้าที่ย่อยในกระบวนการนี้ 5 หน้าที่ คือ

1) หน้าที่ในการแสดงความขัดข้องใจ ได้แก่

ดัชนีปริงเฉท {*me*} มีรูปแบบ 1 รูป คือ *me*²¹

2) หน้าที่ในการแสดงความตกใจ ได้แก่

ดัชนีปริงเฉท { *ʔaj ja* } มีรูปแปร 1 รูป คือ *ʔaj*⁴¹ *ja*³³

3) หน้าที่ในการแสดงความรู้สึกทั้งด้านบวกและด้านลบ ได้แก่

ก) ดัชนีปริงเฉท { *haj* } มีรูปแปร 1 รูป คือ *ha:j*³³

ข) ดัชนีปริงเฉท { *chat* } มีรูปแปร 1 รูป คือ *cha:*²⁴

ค) ดัชนีปริงเฉท { *ʔo* } มีรูปแปร 5 รูป คือ *ʔo*³³ , *ʔo*⁴¹ , *ʔoʔ*⁴⁵ , *ʔoʔ*⁴⁵ และ *ʔoʔ*³³

4) หน้าที่ในการแสดงความสุภาพในการสนทนา ได้แก่

ก) ดัชนีปริงเฉท { *kha* } มีรูปแปร 2 รูป คือ *kha*²¹ และ *kha*⁴⁵

ข) ดัชนีปริงเฉท { *khraʔ* } มีรูปแปร 2 รูป คือ *khraʔ*²¹ และ *khraʔ*²¹

5) หน้าที่ในการแสดงความไม่สุภาพในการสนทนา ได้แก่

ดัชนีปริงเฉท { *wa* } มีรูปแปร 2 รูป คือ *wa*⁴⁵ และ *waʔ*⁴⁵

4.1 การแสดงหน้าที่หลักและหน้าที่รองของดัชนีปริงเฉทในกระบวนการปรับความสอดคล้องของทัศนคติของผู้ร่วมสนทนา

4.1.1 ดัชนีปริงเฉทที่ทำหน้าที่หลักแสดงความขัดข้องใจ

ดัชนีปริงเฉทที่มีหน้าที่หลักแสดงความขัดข้องใจ คือ ดัชนีปริงเฉท { *me* }

{ *me* } เป็นดัชนีปริงเฉทที่มีหน้าที่หลักแสดงความขัดข้องใจของผู้พูดต่อสิ่งที่กำลังกล่าวถึง ต่อผู้ร่วมสนทนา หรือต่อสถานการณ์ ผู้พูดมักใช้ { *me* } เมื่อมีบางสิ่งบางอย่างเกิดขึ้น โดยที่ผู้พูดเห็นว่าเป็นสิ่งที่ไม่สมควรจะเกิดขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

{*ʔaj ja*} เป็นดัชนีปริงเฉทที่มีหน้าที่หลักแสดงความตกใจของผู้พูด เนื่องจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่ผู้พูดไม่คาดคิดหรือนึกไม่ถึงมาก่อนว่าจะเกิดขึ้น

ตัวอย่าง (2) บทสนทนาที่ 5 “จิบชาวิสาสะ” (545 - 546)

E : *cet3 sip1 pe:t4*.

เจ็ด สิบ แปด

A : *ʔaj⁴¹ ja³³ | naj1 khw⁴⁵ ʔ chon5 bu4 ri:5 ʔe5 ʔ*
ที่ไหน ชด บุ ริ เทรอ

ในตัวอย่างนี้ A และ B กำลังสนทนาเรื่องเหตุการณ์ไฟไหม้โรงแรมแห่งหนึ่งที่ชลบุรี เมื่อ E บอกว่ามีจำนวนผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์ครั้งนี้ถึง 78 คน A จึงอุทานว่า *ʔaj⁴¹ ja³³* ด้วยความตกใจเนื่องจาก A คาดไม่ถึงว่าจะมีจำนวนผู้เสียชีวิตมากขนาดนั้น

4.1.3 ดัชนีปริงเฉทที่ทำหน้าที่หลักแสดงความรู้สึกทั้งในด้านบวกและด้านลบ

ดัชนีปริงเฉทที่ทำหน้าที่หลักแสดงความรู้สึกทั้งในด้านบวกและด้านลบมี 3 ดัชนี คือ {*haj*}, {*chat*} และ {*ʔo*}

4.1.3.1 ดัชนีปริงเฉท {*haj*}

{*haj*} เป็นดัชนีปริงเฉทที่มีหน้าที่หลักแสดงความรู้สึกทั้งในด้านบวกและด้านลบของผู้พูด ทั้งต่อตัวผู้พูดเอง ผู้ร่วมสนทนา บุคคลอื่นที่มีได้อยู่ร่วมการสนทนา และต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่มีการสนทนา

การแสดงความรู้สึกในด้านลบ ได้แก่ การแสดงความรำคาญทั้งต่อตัวผู้พูดเองต่อผู้อื่น หรือต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่กำลังถกเถียง การแสดงความขัดข้องใจ การแสดงความไม่พอใจ การแสดงความหงุดหงิด และการแสดงความเสียคายเป็นต้น ส่วนการแสดงความรู้สึกในด้านบวก ได้แก่ การแสดงความสบายใจ และการแสดงความชื่นชม

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างการใช้ดัชนีปริงเฉท {*haj*} ในการแสดงความรู้สึกในด้านลบ

ตัวอย่าง (4) บทสนทนาที่ 7 “ได้ร่มไหม” (15 - 17)

B : ba:j3, tuŋ3 ni:2 ba:j3, ba:j3.

สบาย ตรง นี้ สบาย สบาย

D : *ha:j*³³, ba:j3. *cha:t*²⁴, jɔ:t6

สบาย ยอด

ma:j4 pit3 met1 cha:t1.

ไม้ ปิด หมด เลข

ในตัวอย่างนี้ B และ D กำลังสนทนากันว่า การได้มานั่งได้ร่มไม้ทำให้คนรู้สึกสบาย การใช้ *ha:j*³³ ของ D ในบทสนทนานี้แสดงความรู้สึกในด้านบวกต่อสิ่งที่ D กล่าว ทำให้ผู้ร่วมสนทนาทราบว่า D รู้สึกสบายและผ่อนคลาย

4.1.3.2 คำนีปริงเฉท { *chat* }

{ *chat* } เป็นคำนีปริงเฉทที่มีหน้าที่หลักแสดงความรู้สึกทั้งในด้านบวกและด้านลบเช่นเดียวกับคำนีปริงเฉท { *haj* } แต่สิ่งที่ทำให้คำนีปริงเฉท { *chat* } ต่างจากคำนีปริงเฉท { *haj* } คือ คำนีปริงเฉท { *chat* } มักจะแสดงความคาดไม่ถึงของผู้พูดด้วยต่อไปนี้เป็นตัวอย่างการใช้คำนีปริงเฉท { *chat* } เพื่อแสดงความรู้สึกในด้านลบ

ตัวอย่าง (5) บทสนทนาที่ 7 “ได้ร่มไหม” (398 - 400)

C : rom6 kho:ŋ1, nu:2, phi:6 won5 wa:j1 ma:5,

ร่ม ของ นุ่น ที่ วงศ์ ถวาย มา

ja:ŋ1 di:3 la:w1. (A หัวเราะ) mi:5 chu:w6 raj1 ri:ɔp3 rɔ:j7. *ha:j*³³,

อย่าง ดี ด้วย มี ชื่อ อะไร เรียบ ร้อย

tɛn4 tɔ:ŋ4, mɔ:w6 tɛn4 tɔ:ŋ4 paj3 be:k4 ta:ŋ3 la:w1, tɔ:ŋ4

คุณ ต้อง ก็ คุณ ต้อง ไป เบิก ดั้งค์ อีก ต้อง

da:j4 ma:5 tɛn4 la:w1. maj2 ru:7 man2 paj3 mon5 wat7

ได้ มา คุณ อีก ไม่ รู้ มัน ไป นิมนต์(พระ) วัด

naj1 ma:5. (ทุกคนหัวเราะ) khaw2 ?aw3 siə1 wa:ŋ1 paj3. *cha:t*²⁴.

ไหน มา เค้า เอา ไปเลย

ในตัวอย่างนี้ C ทำให้ผู้ร่วมสนทนาฟังว่า สมัยที่คนบวชเป็นพระ ถูปหระของ ยิมร่วมของคนไปถวายเป็นปัจจัยให้พระจากวัดอื่น ซึ่งรับนิมนต์ให้มาร่วมงานพิธีทางศาสนา โดย บอกว่าเสร็จงานแล้วจะได้ร่วมคืน แต่ปรากฏว่า C ไม่ได้ร่วมคืนและไม่ทราบว่ามีร่วมของคนอยู่ที่ ใคร C จึงใช้ *cha:ɿ²⁴* ในการแสดงความรู้สึกเสียใจร่วมของคน ซึ่งเป็นร่วมที่คนรู้จักชื่อ ให้ และ C ไม่คาดคิดมาก่อนว่าถูปหระจะทำอย่างนั้นกับคน *cha:ɿ²⁴* ในตัวอย่างนี้ จึงแสดงการเน้นอารมณ์และความรู้สึกของผู้พูดทั้งสองถึงของ คือ ความเสียใจร่วม และต่อตัว บุคคล คือ ถูปหระที่เป็นต้นเหตุให้ร่วมของ C ต้องหายไป

ในตัวอย่างนี้จะเห็นได้ว่า นอกจากผู้พูดจะใช้ดัชนีปริงเฉท {*chat*} รูปแปร *cha:ɿ²⁴* แล้ว C ยังใช้ดัชนีปริงเฉท {*haj*} รูปแปร *ha:j³³* ในการแสดงความรู้สึก เสียใจร่วมของคนด้วย

ส่วนตัวอย่างการใช้ดัชนีปริงเฉท {*chat*} เพื่อเน้นความรู้สึกในด้านบวก ได้แก่ ตัวอย่าง (6)

ตัวอย่าง (6) บทสนทนาที่ 7 “ได้ร่วมไม้” (334 - 440)

C : lu:k6 sit1 khəŋ1 wat7 nan2.
 ลูก ศิษย์ ของ วัด นั้น

A : phom1 wa:6. phom1 wa:6.
 ผม ว่า ผม ว่า

phom1 tham5 maj2 da:j4 we.³⁵ som1 mut7 wa:6 phom1
 ผม ทำ ไม่ ได้ สมมติ ว่า ผม

paj3 chu:əj6 luŋ5 waj5 ni³³, chaj6 ma?2.
 ไป ช่วย ลุง ไว ไช้ ไหม

C : ra:w5 pe:t4 khu:ep1 ni³³. he.³³, ?a:3 ra:t6 na:5
 ราว แผล ขวบ อา ราว นา

si:n1, nam5 phra?6, cha:ɿ²⁴, thi:6 nɯŋ1.
 สีล นำ พระ ที่ หนึ่ง

ในตัวอย่างนี้ C กล่าวถึงเด็กวัดคนหนึ่งซึ่งมีอายุแค่ 8 ขวบ แต่สามารถ อารานาสีลและกล่าวคำนำพระในการสวดมนต์ได้อย่างคล่องแคล่ว โดย C ใช้ *cha:ɿ²⁴* ในการกล่าวถ้อยแสดงความชื่นชมด้วยความทึ่งในความสามารถของเด็ก ในตัวอย่าง (4) ข้างต้น

ก็เช่นเดียวกัน ผู้พูด คือ D ใช้ *cha:ɿ*²⁴ แสดงความรู้สึกชื่นชมและความคาดไม่ถึงว่าต้นไม้ที่ยังมีอายุไม่มาก จะมีใบดกจนกระทั่งแสงแดดไม่สามารถส่องลอดผ่านลงมาได้

4.1.3.3 คำนีปริงเฉท { 70 }

{ 70 } เป็นคำนีปริงเฉทซึ่งมีหน้าที่หลักในการแสดงอารมณ์และความรู้สึกของผู้พูดได้ทั้งในด้านบวกและด้านลบ ตัวอย่างการแสดงความรู้สึกในด้านบวก ได้แก่ การแสดงความชื่นชม เช่น “ 70.³³ หลานย่าเก่งจริง ” อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยไม่พบ { 70 } ซึ่งแสดงความรู้สึกในด้านบวกในข้อมูลนี้

จากข้อมูลการสนทนา พบว่า { 70 } หลักแสดงความเศร้าใจของผู้พูดต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หรือต่อผู้ร่วมสนทนา

ตัวอย่าง (7) บทสนทนาที่ 6 “ ยามบ่าย ” (133 - 138)

A : man2 ʔaw3 kha:j1 met1 phroʔ6 maj2 da:j4 fa:w2.

มัน เอาไป ขาย หมด เพราะ ไม่ ได้ ฝัา

B :

70.³⁵ .

A : maj2 da:j4 fa:w2.

ไม่ ได้ ฝัา

B : khan5 maj2 da:j4 fa:w2, phak7 phu:t6 raj1.

ถ้า ไม่ ได้ ฝัา แล้วจะ พุด อะไร

A : _ ʔw³³ , plu:k4 haj2 khon5 ʔw:n3 kin3 /e³³ , thi:5 ni:7.

ปลูก ให้ คน อื่น กิน ที่ นี้

B : plu:k4 haj2 phw:ən6, 70.³³ .

ปลูก ให้ คนอื่น

ตัวอย่างนี้ A และ B กำลังกล่าวถึงสวนผลไม้ของ A ซึ่งถูกคนขโมยผลไม้เกือบหมด เนื่องจากไม่มีคนดูแล A จึงกล่าวว่าเป็นการลงทุนที่เสียเปล่าโดยที่คนปลูกหรือเจ้าของสวนไม่ได้เก็บเกี่ยวผลผลิตที่มาจากน้ำพักน้ำแรงของตนเลย B จึงแสดง ความเศร้าใจ และเสียคายน A ว่าเรื่องแบบนี้ไม่น่าเกิดขึ้นขณะเดียวกันก็ตงสาร A ที่ผลไม้โดนขโมย

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า รูปแปร $ʔoʔ^{45}$ ของดัชนีปริงเฉท { ʔo } ยังแสดงความประหลาดใจของผู้พูด เนื่องจากเกิดบางสิ่งบางอย่างที่ผิดไปจากปกติได้ด้วย

ตัวอย่าง (8) บทสนทนาที่ 4 “ร้านน้ำชา” (16 - 17)

D : $ʔoʔ^{45}$! he^{33} , $ke:w7$ $lu:k6$ $lek7$ $maj2$ $mi:5$ $ʔə:5$?

แก้ว ไบ เล็ก ไม มี เหรอ

C2 : $ke:w7$ $lu:k6$ $lek7$ $ʔə:5$?

แก้ว ไบ เล็ก เหรอ

ในตัวอย่างนี้เป็นการสนทนาภายในร้านน้ำชาที่ D เป็นลูกค้าประจำ D แสดงความประหลาดใจโดยการใช้ $ʔoʔ^{45}$ เมื่อเห็นคนเสิร์ฟหรือ C2 นำแก้วน้ำชาที่มีขนาดใหญ่กว่าปกติมาให้ทั้งที่ตามปกติแล้วร้านนี้จะมีถ้วยชาเล็กๆ ไว้ให้ลูกค้าดื่มชาเสมอ D จึงถามหาถ้วยชาใบเล็กซึ่งคนเคยดื่มที่ร้านนี้เป็นประจำ

จากการวิเคราะห์ดัชนีปริงเฉทข้างต้น ผู้วิจัยพบว่า ดัชนีปริงเฉทซึ่งแสดงอารมณ์และความรู้สึกของผู้พูดเหล่านี้ครั้งหนึ่งถูกจัดให้เป็น “คำอุทาน” (interjection) ซึ่งพระยาอุปกิตศิลปสาร (2461 : 109 - 110) กล่าวว่า คำอุทาน เช่น เอ๊ะ โออ โอ อู๊ และ แหม เป็นคำประเภทหนึ่งที่ไม่มีความหมาย แต่ผู้พูดเปล่งออกมาเพื่อแสดงความรู้สึกหรืออาการของผู้พูด บางครั้งปรากฏหน้าคำพูด เช่น “อัย! ไปไหน” บางครั้งปรากฏหลังคำพูด เช่น “ข้าไม่รู้ด้วยเน้อ”

นอส (Noss, 1964 : 81 - 82) เองก็ได้จัดให้กลุ่มคำดังกล่าวเป็นคำอุทานเช่นกัน เขากล่าวว่าคำอุทานเป็นหน่วยคำที่ปรากฏในตำแหน่งต้นประโยค หรือปรากฏตามลำพังก็ได้ กลุ่มของคำอุทานมีจำนวนค่อนข้างน้อย แต่นอสกล่าวว่าคำอุทานใหม่เกิดขึ้นได้เสมอ แต่มีบางคำเท่านั้นที่ถูกใช้เป็นเวลานาน

“Interjections typically occur as sole lexemic constituent of the first phrase in the clause, or as sole lexemic constituent of a whole clause. The class of interjections is rather small, but not closed - new interjections enter

Spoken Thai rather frequently, and a few survive for long periods of time.”

(Noss, 1964 : 81)

4.1.4 ดัชนีปริงเฉทที่ทำหน้าที่หลักแสดงความสุภาพในการสนทนา

ดัชนีปริงเฉทที่ทำหน้าที่หลักแสดงความสุภาพในการสนทนา มี 2 ดัชนี คือ { *kha* } และ { *khra:p* }

4.1.4.1 ดัชนีปริงเฉท { *kha* }

{ *kha* } เป็นดัชนีปริงเฉทที่มีหน้าที่หลักในการแสดงความสุภาพในการสนทนา และในกรณีที่ { *kha* } ปรากฏตามลำพังเป็นหน่วยย่อยในผลัดที่ผู้พูดกล่าวตอบรับผลัดของผู้พูดคนอื่น { *kha* } จะมีหน้าที่รองแสดงการรับผลัดในกระบวนการจัดการปฏิสัมพันธ์ด้วย ผู้พูดซึ่งใช้ดัชนีปริงเฉท { *kha* } ในการสนทนาส่วนใหญ่จะเป็นเพศหญิง ทั้งนี้ ผู้พูดอาจจะใช้ { *kha* } โดยไม่คำนึงว่าวัย และสถานภาพทางสังคมของคนแตกต่างจากผู้ฟังเพียงใด หรือคนมีความสนิทสนมกับผู้ฟังในระดับใด เนื่องจากผู้พูดต้องการรักษาความสุภาพในการสนทนาเป็นสำคัญ

เนื่องจาก { *kha* } เป็นดัชนีปริงเฉทที่แสดงความสุภาพ จึงพบว่า { *kha* } สามารถปรากฏร่วมกับประโยคต่างๆ ได้ เช่น ประโยคบอกเล่า ประโยคปฏิเสธ และประโยคคำถาม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง (9) บทสนทนาที่ 5 “จิษชาวิสาสะ” (55 - 56)

C : ma:5 mɯ:ə6 daj3 ʔa²¹ , lu:k6 ?

มา เมื่อ ไห้ ลูก

D : re:k6 wa:5 kha²¹ .

เมื่อ วาน

ในตัวอย่างนี้เป็นการสนทนาระหว่าง C และ D โดย C ซึ่งเป็นครูของ D ถาม D ว่ากลับมาถึงบ้านตั้งแต่เมื่อใด D ซึ่งเป็นเพศหญิง จึงใช้ *khe²¹* ประกอบกับ ถ้อยคำที่ใช้ในการตอบคำถามของ C เพื่อแสดงความสุภาพและแสดงความเคารพนับถือต่อ C ซึ่งเป็นครูของตน

ตัวอย่าง (10) บทสนทนาที่ 4 “ร้านน้ำชา” (5 - 10)

A : (หันไปบอกคนเสิร์ฟในร้าน) *tuj4 tuj4, phe:m6 ʔo:3 wan5 tin3 ke:w7*
 คู้ย คู้ย เฟ้ม โอ วัล ดิน แก้ว

กนง⁵.
 นึ่ง

C1 : *ʔo:3 wan5 tin3 ʔə5 khe⁴⁵ ʔ*
 โอ วัล ดิน เหรอ

A : (พยักหน้า) *maj2 wa:n1 na⁴⁵*
 ไม่ หวาน

C1 : *maj2 wa:n1 chaj6 ma:j2 khe²¹ ʔ*
 ไม่ หวาน ไช่ โหม

A : *khe²¹* .

ในตัวอย่างนี้เป็นการสนทนาระหว่าง A ซึ่งเป็นลูกค้าที่ร้านน้ำชาและ C1 ซึ่งเป็นคนเสิร์ฟที่ร้านน้ำชา เมื่อ A สั่งโอวัลตินเพิ่มหนึ่งแก้ว C1 ใช้ *khe⁴⁵* และ *khe²¹* ในการถามย้ำว่า “โอวัลตินเหรอ *khe⁴⁵* ʔ” และ “ไม่หวานไช่โหม *khe²¹* ʔ” ในขณะที่ A แสดงการรับผลัดในจุดที่เปลี่ยนแปลงผลัดโดยการใช้ *khe²¹* แสดงการตอบรับถ้อยคำของ C1 ซึ่งทั้ง A และ C1 ต่างก็รักษาความสุภาพในการสนทนา

4.1.4.2 ดัชนีปริงเฉท { *khrap* }

{ *khrap* } เป็นดัชนีปริงเฉทที่มีหน้าที่หลักแสดงความสุภาพในการสนทนา ในกรณีที่ { *khrap* } ปรากฏตามลำพังเป็นหน่วยย่อยในผลัดที่ผู้พูดใช้กล่าวได้ตอบผลัดกับ ผู้ร่วมสนทนาคนอื่น { *khrap* } จะมีหน้าที่รองแสดงการรับผลัด ในกระบวนการจัดการ ปฏิสัมพันธ์เช่นเดียวกับดัชนีปริงเฉท { *kha* } แต่ { *khrap* } เป็นดัชนีปริงเฉทที่มักใช้ โดยเพศชาย ทั้งนี้ผู้พูดอาจใช้ดัชนีปริงเฉท { *khrap* } ในการสนทนาโดยไม่คำนึงถึงเรื่องวัย

สถานภาพทางสังคม หรือความสัมพันธ์ระหว่างคนและผู้ฟัง เนื่องจากผู้พูดต้องการรักษา
 ความสุภาพในการสนทนาเป็นสำคัญ

ตัวอย่าง (11) บทสนทนาที่ 5 “จิบชาวิสาสะ” (82)

C : (หันไปทางคนเสิร์ฟ) *khɔː1 ʔoː3 wan5 tin3 khrap²¹* .

ขอ โอ วัล ดิน

ในตัวอย่างนี้ C ตั้งโอวัลดินมาดื่ม โดยใช้ *khrap*²¹ ประกอบกับถ้อยคำที่กล่าว
 กับคนเสิร์ฟ การใช้ *khrap*²¹ ของ C แสดงให้ทราบว่า C ไม่ได้คำนึงถึงสถานภาพที่
 แตกต่างกันระหว่างคนและผู้ฟัง แต่ C มุ่งเน้นที่จะแสดงความสุภาพในการสนทนามากกว่า
 ต่อไปนี่เป็นตัวอย่างการใช้ดัชนีปริจเฉท { *khrap* } ในการรับผลัดของผู้พูด
 คนก่อน โดยที่ { *khrap* } ปรากฏเป็นหน่วยผลัด

ตัวอย่าง (12) บทสนทนาที่ 5 “จิบชาวิสาสะ” (196-200)

B : *phuːək6, roːŋ5 reːm5 faj5 maːj2* .
 พวก โรง แรม ไฟ โหม้

A : *thiː6*
 ที่

naj1, thiː6 naj1 ʔ
 โหน ที่ โหน

B : *coːm3 thiːən5 chaːj6 ʔə5 ʔ*

จอม เทียน ไซ้ เหมอ

C : *khrap²¹* .

ในตัวอย่างนี้แม้จะเป็นการสนทนาระหว่างเพื่อนที่มีความสนิทสนมกันมาก แต่ C
 ใช้ *khrap*²¹ ในการรับผลัดหรือตอบคำถามของ B เนื่องจาก C ต้องการรักษาความสุภาพ
 ในการสนทนาโดยไม่คำนึงถึงเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคนและผู้ฟัง

{ *khrap* } ที่ปรากฏในบทสนทนานี้ นอกจากจะมีหน้าที่หลักแสดงความสุภาพ

ในการสนทนาแล้ว ยังมีหน้าที่รองแสดงการรับผลัด ในกระบวนการจัดการปฏิสัมพันธ์ด้วย เนื่องจาก { *khrap* } ซึ่งปรากฏตามลำดับเป็นผลัด แสดงการตอบรับด้วยคำของผู้พูดคนก่อน

4.1.5 ดัชนีปริงเฉทที่ทำหน้าที่หลักแสดงความไม่สุภาพในการสนทนา

ดัชนีปริงเฉทที่ทำหน้าที่หลักแสดงความไม่สุภาพในการสนทนามี 1 ดัชนี คือ ดัชนีปริงเฉท { *wa* }

{ *wa* } เป็นดัชนีปริงเฉทที่มีหน้าที่หลักแสดงความไม่สุภาพในการสนทนา และในบางบริบท { *wa* } มีหน้าที่รองแสดงการรับผลัด ในกระบวนการจัดการปฏิสัมพันธ์ด้วย ผู้พูดมักใช้ดัชนีปริงเฉท { *wa* } ในกรณีที่ผู้พูดและผู้ฟังมีความสนิทสนมกันมาก และสนทนาด้วยความเป็นกันเอง จึงไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงการรักษาความสุภาพ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง (13) บทสนทนาที่ 5 “จิษชาวิสาสะ” (346 - 349)

B : = ma:5 le:5 . _ _ te:3 re:k6 paj3 ju:3 rua5 khut1 maj1 maj1,
 มา เลย์ คอน แรก ไป อยู่ เรือ จุด ใหม่ ใหม่
 man2 wa:6 jo:n1 loŋ5 thaw6 nan2 kha:5 ki:3 thaw6 ni:2
 มัน ว่า หย่อน ลง เท่า นั้น คา ก็ เท่า นี้
 kha:5 ki:3, ?aj4 raj1 wa45 ? kha:5 ki:3, pha:5 sa:1 ran1 maj2
 คา ก็ อะ ไร คา ก็ ภา ษา ฝรั่งเศส ไม่
 mi:5. (ทุกคนหัวเราะ) ?aj4 raj1 wa45 ?
 มี อะ ไร

ในตัวอย่างนี้ B กล่าวว่าสมัยที่ตนไปทำงานที่เรือจุดแร่ใหม่ ๆ นั้นคนไม่ทราบว่าคุณ “คากิ” ที่เพื่อนร่วมงานซึ่งเป็นคนต่างชาติพูดนั้นหมายถึงอะไร ผู้พูดขบขันและนึกไม่ออกว่าคำๆ นี้จะเป็นคำใดในภาษาอังกฤษ จึงแสดงความขบขันโดยการใช้นี้ wa⁴⁵ ประกอบกับถ้อยคำที่ตนกล่าวเพื่อแสดงให้ผู้ฟังทราบว่า ในคอนนั้นคนงงและสงสัยจริงๆ ว่าคากิแปลว่าอะไร ทั้งนี้การใช้ wa⁴⁵ ของ B แสดงให้ทราบว่าผู้พูดและผู้ฟังมีความสนิทสนมกัน จึงไม่จำเป็นต้องรักษาความสุภาพในการสนทนา

ในกรณีนี้ {*wa*} ปรากฏตามคำฟังเป็นหน่วยย่อยในผลัด หรือเป็นผลัดซึ่งผู้พูดกล่าวได้ตอบด้วยคำของผู้พูดคนก่อน {*wa*} จะมีหน้าที่รองแสดงการรับผลัดการพูดในกระบวนการจัดการปฏิสัมพันธ์ดังได้กล่าวข้างต้น

นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบว่าการใช้ดัชนีปริงเฉท {*wa*} ในการกล่าวได้ตอบกับด้วยคำของผู้พูดคนก่อนในบางบริบท อาจแสดงว่าผู้พูดมีความข้องใจหรือประหลาดใจในสิ่งที่ผู้พูดคนก่อนกล่าวไว้ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง (14) บทสนทนาที่ 6 “ขามบ้าย” (87 - 92)

B : maj:2. maj:2
 ไม ไม
 thi:6 ha:1 kin3 raj1 ni⁴⁵ . le:w7 sok1 prok3 thaŋ7 phe:5, te:3
 รู้จะ หา กิน อะไร แล้ว ตก ปรก ทั้งนั้น แต่
 wa:6 khon5 mun1 ta:m3, thaŋ6 ke:4, man4 kin3 kan3 da:j4
 ว่า คน ปรับตัว ตาม เต้า แก่ มัน กิน กัน ได้
 thaŋ7 phe:5. ni:2, mwe:ŋ1 naj5 ni:2, naj5 khu:5 ni2, khi:2
 ทั้งนั้น นี้ เหมือน ใน นี้ ใน รุ นี้ ชี้
 ka4 ko:j3 loŋ5 paj3, pla:3 ka4 cap3 kin3 kan3 paj3.
 ก็ โภย ลง ไป ปลา ก็ จับ กิน กัน ไป

A : war⁴⁵ .

ในตัวอย่างนี้ B เล่าให้ A ฟังว่าเดี๋ยวนี้แหล่งน้ำมีความสกปรกเนื่องจากมีการทิ้งสิ่งปฏิกูลลงไป อย่างไรก็ตาม แม้น้ำจะมีความสกปรกมาก B ก็ยังเห็นคนไปจับปลาในลุ่มน้ำมากิน โดยไม่เกรงว่าจะเป็นที่สกปรกหรือเป็นอันตรายต่อคน A ได้ฟังแล้วก็เกิดความคาดไม่ถึงและรู้สึกว่ามันไม่น่าจะเกิดขึ้น จึงใช้ดัชนีปริงเฉท {*wa*} รูปแปร war⁴⁵ ในการกล่าวได้ตอบด้วยคำของ B ในจุดที่เปลี่ยนผลัด เพื่อแสดงความรู้สึกประหลาดใจของตน

war⁴⁵ ที่ A ใช้ในตัวอย่าง (14) นี้ นอกจากจะมีหน้าที่หลักแสดงความไม่สุภาพในการสนทนาแล้ว ยังมีหน้าที่รองแสดงการรับผลัดในกระบวนการจัดการปฏิสัมพันธ์ด้วย

จากการวิเคราะห์คำดัชนีปริงเฉท { *kha* } , { *khrap* } และ { *wa* } นั้น จะเห็นว่าคำดัชนีปริงเฉททั้ง 3 คำนี้แสดงความสุภาพในการสนทนา ซึ่งตรงกับทีนอส (Noss), อมรา ภมรบุตร (Bhamoraput, 1972) และคูก (Cooke, 1989) ได้กล่าวไว้

ทีนอส (1964 : 215) อมรา ภมรบุตร (1972 : 33) และคูก (1989 : 9, 27) จัดให้คำดัชนีปริงเฉท { *kha* } และคำดัชนีปริงเฉท { *khrap* } เป็นคำซึ่งแสดงความสุภาพ แสดงความเคารพที่ผู้พูดมีต่อผู้ฟัง และแสดงสถานะทางสังคมของผู้พูดและผู้ฟัง ส่วน { *wa* } นั้น จัดเป็นคำที่ไม่สุภาพ มักใช้ในกลุ่มผู้ที่สนิทสนมคุ้นเคยกัน โดยเฉพาะในกลุ่มของผู้ชาย นอส และคูกเรียกคำกลุ่มนี้ว่า “คำลงท้าย” (sentence particle) ในขณะที่อมรา ภมรบุตร เรียกว่า “คำลงท้ายแสดงสถานภาพ” (status particle)

4.2 ตำแหน่งในการปรากฏของคำดัชนีปริงเฉทในกระบวนการปรับความสอดคล้องของทัศนคติของผู้ร่วมสนทนา

จากการศึกษาหน้าที่ของคำดัชนีปริงเฉทที่ทำหน้าที่หลักในกระบวนการปรับความสอดคล้องของทัศนคติของผู้ร่วมสนทนา มีการปรากฏในตำแหน่งต่างๆ สรุปเป็นตารางในหน้า 90

**ตารางที่ 4 แสดงตำแหน่งในการปรากฏของดัชนีปริจเฉทในกระบวนการปรับความสอดคล้อง
ของทัศนคติของผู้ร่วมสนทนา**

หน้าที่หลัก	ตำแหน่งที่ ปรากฏ ดัชนีปริจเฉท	ต้น	ท้าย	เป็น	ต้น	ท้าย	เป็น
		ผลัด	ผลัด	ผลัด	TCU	TCU	TCU
ความขัดข้องใจ	{ <i>me</i> }						X
ความคกใจ	{ <i>?aj ja</i> }			X			X
ความรู้สึกรังใน ด้านบวกและ ด้านลบ	{ <i>haj</i> }						X
	{ <i>chat</i> }						X
	{ <i>?o</i> }			X			X
ความสุภาพ	{ <i>kha</i> }		X	X			
	{ <i>khrap</i> }		X	X			X
ความไม่สุภาพ	{ <i>wa</i> }		X	X			

4.3 สรุป

การแสดงผลหน้าที่หลักและหน้าที่รองของดัชนีปริงเฉท ในกระบวนการปรับความสอดคล้องของทัศนคติของผู้ร่วมสนทนา สามารถสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 5 แสดงหน้าที่หลักและหน้าที่รองของดัชนีปริงเฉทในกระบวนการปรับความสอดคล้องของทัศนคติของผู้ร่วมสนทนา

- ** หมายถึงกระบวนการที่ดัชนีปริงเฉททำหน้าที่หลัก
- * หมายถึงกระบวนการที่ดัชนีปริงเฉททำหน้าที่รอง

ดัชนีปริงเฉท	กระบวนการจัดการปฏิสัมพันธ์	กระบวนการจัดการเป้าหมายของการสนทนา	กระบวนการปรับความสอดคล้องของสาระ	กระบวนการปรับความสอดคล้องของทัศนคติของผู้ร่วมสนทนา
{ <i>me</i> }				**
{ <i>?aj ja</i> }				**
{ <i>haj</i> }				**
{ <i>chat</i> }				**
{ <i>?o</i> }				**
{ <i>kha</i> }	*			**
{ <i>khrap</i> }	*			**
{ <i>wa</i> }	*			**

ในการวิเคราะห์ดัชนีปริงเฉทนี้ อาจจะสรุปได้ว่าดัชนีปริงเฉทในกระบวนการปรับความสอดคล้องของทัศนคติของผู้ร่วมสนทนาสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ กลุ่มที่เป็นคำอุทานหรือคำแสดงความรู้สึก เช่น { *me* }, { *?o* } และ { *?aj ja* } และกลุ่มที่เป็นหน่วยคำเสริม เช่น { *kha* }, { *khrap* } และ { *wa* } ซึ่งแสดงความสุภาพและความไม่สุภาพในการสนทนา อย่างไรก็ตามดัชนีปริงเฉทที่กล่าวมานี้อาจมีรูปแบบ หน้าที่และความหมาย

ที่แตกต่างจากปริบทที่ปรากฏในข้อมูลการวิจัยนี้ได้ เช่น {ʔaj ja} ซึ่งแสดง ความสลดใจ เช่น “ʔaj⁴¹ ja³³ คนตายเยอะจ้ง” และแสดง ความชื่นชม เช่น “ʔaj³³ ja⁴⁵ เก่งจริง สอบได้ที่หนึ่ง อีกแล้ว” ซึ่งไม่ปรากฏในข้อมูล นอกจากนี้ยังมีรูปดัชนีปริงเฉทอื่นๆ ที่ไม่ปรากฏในข้อมูลนี้ เช่น ʔaj³⁵ do:ʔ³⁵ ซึ่งแสดงความรู้สึกเจ็บปวด หากมีการศึกษาจากข้อมูลการสนทนาที่มีความยาวมากขึ้นหรือมีความแตกต่างในด้านสถานการณ์การสื่อสารจากงานวิจัยนี้ อาจทำให้พบดัชนีปริงเฉทอื่นเพิ่มขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย